

JUHIS VALIMISLIITUDELE

Valimisliidu staatus

1. Valimisliit juhindub oma tegevuses põhiliselt kolmest seadusest: võlaõigusseadusest (VÕS § 580-609), mis sätestab valimisliidu kui seltsingu tegevuse alused; kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus (KOVVS § 31¹), mis reguleerib osalemise valimistel ja erakonnaseadusest (EKS), mis kehtestab reeglid valimisliidu poliitilise tegevuse rahastamisele.
2. Valimisliit on hääleõiguslike Eesti kodanike ja Euroopa Liidu kodanike moodustatud seltsing, mis on moodustatud kirjaliku lepingu alusel ja mille eesmärgiks on oma liikmete ja toetajaskonna poliitiliste huvide väljendamine kohaliku omavalitsuse tasandil (KOVVS § 31¹).
3. Valimisliit nimetab seltsingulepingus vähemalt kaks valimisliitu juhtima õigustatud isikut, kes vastutavad valimisliidule muuhulgas erakonnaseadusest tulenevate kohustuste täitmise eest (KOVVS § 31¹lg 4 p 3, EKS § 5¹lg 4).
4. Valimisliit esitatakse valla või linna valimiskomisjonile registreerimiseks varemalt 60. päeval ja hiljemalt 45. päeval enne valimispäeva, mis tähendab, et üldjuhul moodustatakse valimisliit valimistel osalemiseks, kuid pole välistatud tema tegevuse jätkamine.
5. Kuigi valimisliit tuleb registreerida KOVVS § 31¹lg 3 järgi igaks valimiseks uuesti, on KOVVS § 31¹lg 1 kohaselt valimisliidu eesmärk laiem kui valimistel osalemine, mistõttu valimisliit ei lõpe automaatselt pärast valimistulemuste väljakuulutamist, vaid valimisliit lõpeb VÕS-is toodud alustel.
6. Valimisliit (valimiliitu juhtima õigustatu isik) teavitab nii oma poliitilise tegevuse alustamisest kui ka selle lõpetamisest Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni. Nimetatud ajavahemikus on valimisliit erakonnaseaduse subjektiks ja Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni ees aruandekohuslane.

Valimisliidu rahastamine

1. Valimisliit on kohustatud tagama oma tulude ja kulude seaduslikkuse ja täieliku läbipaistvuse, so aruandlusega Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonile erakonnaseaduses nõutud viisil.
2. Valimisliit ja valimisliidu nimekirjas kandideeriv isik võib valimiskampaaniat rahastada vaid füüsiliste isikute annetustest, valimisliidu nimekirjas kandideeriv isik ka isikliku vara arvelt. Lubatud on annetus, mille on teinud EV kodakondsusega, Eestis alalise elamisõiguse või pikaajalise elaniku staatusega füüsiline isik vabatahtlikult ja oma vara arvelt.
3. Annetus, mis ei vasta eelpool nimetatud tingimustele, on keelatud. Keelatud annetuseks on ka: anonüümne annetus; juriidilise isiku annetus; vara saamine tingimustel, mis pole kättesaadav teistele ja nõuetest loobumine valimisliidu kasuks.
4. Valimisliidul ja valimisliidu nimekirjas kandideerival isikul on keelatud oma valimiskampaania läbiviimiseks kasutada avalikke vahendeid - st riigieelarvelisi ja kohaliku omavalitsuse eelarvelisi vahendeid.
5. Valimisliidu liige või valimisliidu nimekirjas kandideeriv isik, kes on samal ajal mõne erakonna liige, ei või kasutada oma valimiskampaania teostamiseks erakonna vahendeid.
6. Valimisliit (valimisliitu juhtima õigustatud isik) esitab valimiskampaania aruande nii enda kui valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikute kulude ja nende tasumiseks kasutatud vahendite päritolu kohta hiljemalt kuu aega pärast valimisi.
7. Kui valimisliit lõpetab tegevuse enne valimiskampaania aruande esitamise tähtaega, esitatakse aruanne viivitamata pärast valimisliidu lõppemist.
8. Kui valimisliit jätkab valimisliiduna tegutsemist pärast valimisi, peab ta lisaks valimiskampaania aruandele esitama Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonile oma tegevuse kestel kord kvartalis aruande valimisliidu poolt vastuvõetud annetuste kohta (vt EKS § 5¹ lg 2, § 12¹ lg 1-5 ja § 12³).

Rahastamise järelevalve

1. Valimisliidu rahastamise üle teeb järelevalvet selleks erakonnaseaduse alusel loodud Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon, kes jälgib erakonnaseadusest tulenevate nõuete täitmist.
2. Valimisliit on Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni ees aruandekohuslane.
3. Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonil on valimisliidule erakonnaseaduse rikkumiste nagu vigaste aruannete või aruannete mitte-esitamine, keelatud annetuste vastuvõtmine jm korral õigus teha valimisliidule märgukirju, ettekirjutusi ja pöörduda trahvide määramiseks kohtuvälise menetleja ehk Politsei- ja Piirivalveameti poole.

Näiteid elust enesest ehk kuidas ei tohiks toimida

- *Tegutsenud/rahastatud MTÜ soovib muuta juriidilist keha, st teha MTÜ-st valimisliitu:* MTÜ vara üleandmisega tekib valimisliidu jaoks juriidilise isiku annetus, mis aga on keelatud ja tuleb tagastada;
- *Erakond rahastab oma liikmete valimiskampaaniat, kes aga kandideerivad valimisliidu nimekirjas:* tekib olukord, kus valimisliitu rahastatakse juriidilise isiku e erakonna poolt, mis on keelatud annetus ja tuleb tagastada;
- *MTÜ, millest hiljem koorub samade liikmetega valimisliit, saab poliitiliseks tegevuseks omavalitsuselt toetust:* tegemist on valimisliidu poolt avalike vahendite kasutamise, mille tuvastamise korral teeb komisjon ettekirjutuse keelatud annetuse tagastamiseks.